

Секретар "Notatnika" Збігнев Єдріховський на київській конференції 14 грудня зупинився на викладі бібліографії текстів Єжи Гротовського, які опублікував "Notatnik". Майже повністю Гротовському було присвячено 4-й зошит "Notatnika" за 1992 рік, в якому було подано два його тексти - виступ на врученні докторського ступеню Вроцлавського університету і стаття "Від театрального колективу до мистецтва театру як вігікулу" (вігільність (лат.) - здатність до заглиблення, концентрації - прим. ред.). Остання базувалася на виступах Гротовського, який веде нині досить усамітнене життя в Понтедері (Іта-

лія), на конференціях в Італії та Америці.

Пройшовши кілька етапів розвитку через Театр вистави, Паратеатр, Театр Джерел, творчість Гротовського спрямована нині до творення мистецтва, що зосереджене на порядку, на точності, на творенні Монтажу, що існує не у сприйнятті глядача, а в уяві того, хто діє.

У слові до Вроцлавського університету велике місце Гротовський приділив Річарду Чесляку, якого сам волів називати Принцем Професії.

Третій текст Гротовського був розміщений у "Notatniku", присвяченому Чесляку. Його Гротовський виголосив у Парижі 1990 року, року смерті Річарда Чесляка, на вечорі, присвяченому акторові. Тексти Гротовського досить закриті, тим більш, як свідчать працівники Центру з Вроцлава, Гротовський досить прискіпливий щодо якості перекладів його текстів, особливо тих, які, на його думку, вже не зовсім відповідають спрямованості його теперішніх шукань.

Щодо самого Гротовського, Єдріховський навів декілька цікавих розвідок Збігнева Осинського, одного з найпослідовніших дослідників творчості режисера; спостережень Генріка Кочура, історичних студій Яцека Брудзяка, досліджень Лешека Колянкевича, який знайшов певні аналогії діяльності Гротовського з філо-

софськими постулатами Карла Густава Юнга. Тільки почасти парадоксальним прозвучав вислів Анатолія Васильєва, що з усіх людей, які жили "за Станіславським", найбільше Станіславського зберіг у собі Гротовський.

По закінченні акції "Територія Театр" на пропозицію польських колег було домовлено про створення спільного зошита "Notatnika teatralnego", присвяченого Лесю Курбасу, як людині, чия діяльність і творча доля у Польщі користується повагою і викликає зростаючу зацікавленість.

Підготувала Олена Коваленко.

Інтерв'ю з учасниками майстер-класів ЗІГМУНТА МОЛІКА.

Римма ЗЮБІНА (актриса, Київ):

Якесь дивовижне відчуття світла, радості. Кожного дня незвичайне наповнення енергією, просто якийсь енергетичний підйом і, що найцікавіше, саме після занять, які фізично були досить напруженими. Найцікавішими були голосові вправи, тренажі для тіла. В мене залишилося дивовижне враження від проб з етюдами. Справа в тому, що кожен приніс власні етюди, монологи, пісні, й завдання полягало в тому, що, коли тіло й голос були розігріті, коли тебе, як кажуть, "повело", та так, що не можна зупинитись, тіло саме працює... пан Молік каже коротеньке: "Звук!" - і ти починаєш говорити добре відомі тобі слова, які говорив до цього безліч разів, але від накладання на вивільнене тіло виникає абсолютно новий, живий зміст.

На жаль, заняття були не такими тривалими, як того хотілося б. Знаю, що загалом тренінги пан Молік веде 10 днів. Тут він провів їх за шість. У Парижі він веде заняття протягом місяця...

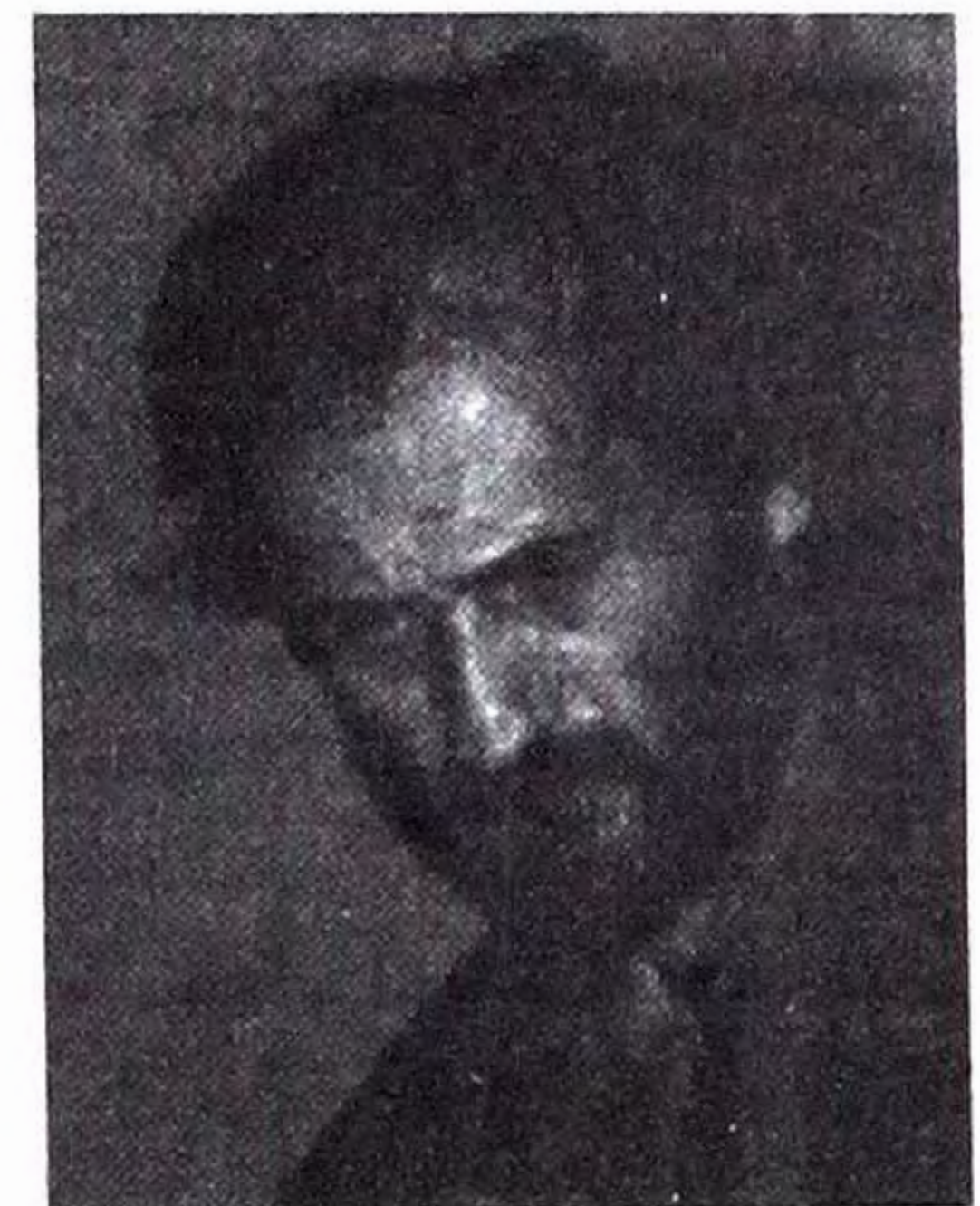
Юрій КОВАЛЕНКО (актор, Київ):

Загалом, багато що з побаченого під час майстер-класів нагадувало роботу за "системою Станіславського": характер вправ, етюдні покази, необхідність віри в пропоновані обставини. Втім, якщо "за Станіславським" необхідно обігрувати речі, партнера, атмосферу, то тут - повна віддача власній фантазії, необхідність навіть праці із заплющеними очима (!), аби дослухатися, куди веде тебе власне тіло, голос, душа... Тобто, як на мене, мета тренінгу лишається тією ж, просто засоби творення імпровізації складаються з відвертого вивільнення підсвідомого, голосу, пластики, внутрішньої енергетики, фантазії тощо. Як матерія просто перестаєш існувати, а існуєш як пучок енергії. Цей стан, принаймні для мене, багато в чому новий, і, думаю, хоча не маю того досвіду, що це щось на зразок наркотичного стану, коли твоє тіло починає жити за власними законами, воно тебе "несе". Але такий "наркотик" не руйнує, він творить. Власне, система Гротовського - це енергетична система, вона вивільняє невідомі ще енергетичні сили організму, але вона ж їх і забирає. Думаю, тренінгами "за Гротовським" треба займатися обережно, оскільки відчуваю, що можна при невірних підходах навіть зашкодити здоров'ю.

Мабуть, це й відбулося з багатьма акторами самого Гротовського, з якими він починав. В систему треба занурюватись дозовано, хоча необхідна вона кожному, для вміння відключати свідомий контроль і віддаватися владі власного ества. Загалом, було надзвичайно цікаво, але я переконався у давньому своєму розумінні: все в цьому житті отрута, і тільки доза робить її ліками.

Анатолій Петров (актор, Київ):

Для мене ці тренінги були, по-перше, моментом ностальгійним. Це пов'язано з моєю роботою, у 80-х роках - ми працювали групою над "Стійким принцем". Ми робили дуже великі тренінги з Григорієм Гладієм. Потім ми намагалися і робили велику тренінгову роботу в нашому театрі, але вона якось захлиналася. А зараз у нас в театрі все так складається, що я не знаю, де ми знаходимося. І зараз ця зустріч була для мене дуже важливою. Самі тренінги, безумовно, цікаві. Молік - супер-актор, майстер-педагог. Нам в наших тренінгах завжди не вистачало впевненості. А ця людина як доктор, він вже абсолютно знає, що до чого. Ми робили з ним загальні тренінги й індивідуальні. Для мене там є спірні моменти, але я вже знаю точно природу цього театру, і я б хотів працювати так. Там немає такої імпровізації, якою ми займаємось, роблячи певні тренінги під окремі вистави. Там все абсолютно вибудовано, але побудовано як на імпровізації. Це надзвичайно цікаво. Пан Молік така самодостатня людина, в нього прекрасний гумор і, мені здається, він отримав задоволення від роботи тут у Києві. Я тепер знаю, чим буду займатися протягом року. За цей тиждень отримав таку впевненість у собі, у своїх силах.

Мені здається, що центр Курбаса робить дуже важливу справу. Вся програма, я вже знаю трохи її зміст, це звичайно, просто чудово. Це глибоке відчуття інтелігенції, культури, дійсно, це сходження українського театру, пряме знайомство з майстрами, і не просто так, а в роботі. Але, як на мене, є недолік. Збираються актори з різних театрів, немає якоїсь спільності. Я працював всередині групи, я мав це відчуття. Мені здається, краще було б проводити такі майстер-класи на базі якогось одного театру, пошукового, такого як, наприклад, наш театр.

Мені було шкода, що колеги з мого театру не мали цього шансу познайомитись із паном Моліком, і я запросив його до нас, до Києво-Могилянської Академії. Ми переглядали відеоматеріали про роботу нашого театру, я хотів спробувати якось поговорити про співпрацю у майбутньому, але у нього весь наступний рік вже розпланований.